

RECURSOS INFORMÀTICS PER A L'APRENTATGE DE L'ÚS DE LA LLENGUA*

AUTOR

Nom: Cristina Buenafuentes
Departament: Filologia Espanyola
Centre: Facultat de Filosofia i Lletres
E-mail: cristina.buenafuentes@uab.cat

COAUTOR

Nom: Marta Prat
Departament: Filologia Espanyola
Centre: Facultat de Filosofia i Lletres
E-mail: marta.prat@uab.cat

RESUM DE L'EXPERIÈNCIA

El domini de l'ús de la llengua és una competència transversal, no només exclusiva de l'àmbit filològic, sinó aplicable a qualsevol aprenentatge universitari. Per tant, és fonamental que l'estudiant, sigui quin sigui el seu perfil, arribi a assolir la destresa necessària per desenvolupar-se tant en el discurs oral com en el discurs escrit. En aquest sentit, les eines informàtiques es revelen com el mitjà més adient per aconseguir aquest objectiu ja que, a banda de la seva efectivitat, resulten motivadores per a l'estudiant.

Perquè l'alumnat sigui capaç d'emprar correctament la llengua, és necessari que conegui les qüestions normatives sobre ortografia i gramàtica. Per a l'espanyol, la institució encarregada de vetllar per a la seva correcció és la RAE i, per tant, s'ha de saber utilitzar tant el DRAE-01 com el DPD, a més d'altres fonts electròniques en CD-ROM o a través de la xarxa.

A vegades la norma no aconsegueix satisfer les necessitats dels aprenents perquè les eines de normativa no reflecteixen la immediatesa dels canvis que es produeixen en l'ús de la llengua. Això és especialment rellevant en els neologismes ja que plantegen problemes d'adaptació (ortogràfica i gramatical). Per tant, és important considerar l'existència d'altres fonts que s'actualitzen d'una manera més ràpida com són els manuals d'estil dels mitjans de comunicació.

Amb la preparació d'activitats docents on s'hagin d'aplicar aquests recursos informàtics, es pretén aconseguir aproximar l'estudiant a la llengua i sensibilitzar-lo de la importància del seu ús correcte, per tal que finalment sigui capaç de resoldre els seus dubtes lingüístics de manera autònoma.

ABSTRACT

Language fluency can be considered a transversal competence: not only does it have to be acceptable to philologists but also to professionals from any academic field. It is essential that all students -regardless of their area of specialisation- acquire the necessary skills for both oral and written discourse. To this effect, computerized tools have shown themselves to be the most valuable tool for obtaining these aims

* La present investigació ha estat parcialment finançada amb una ajuda de la DGES del MCyT i FEDER (nº de ref. HUM2005-08149-C02-01/FILO) i de la CIRIT del Comissionat per a Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya (nº de ref. SGR2005-00568).

because, besides their effectiveness, they motivate students.

In order to be able to use language correctly, learners must know the rules of grammar and spelling. The RAE is the institution in charge of keeping watch on the correctness of Spanish, therefore it is necessary to make good use of its dictionaries (DRAE-01 and DPD), as well as other electronic sources available on CD-ROM or the internet.

Sometimes rules do not satisfy student needs, because the written guidelines cannot keep up with the pace of ever-changing language use. This is especially relevant with regard to neologisms because they bring about adaptation problems (either orthographical or grammatical). So it is important to consider the use of other sources that are being continuously updated, such as the stylistic manuals used by the media.

In the preparation of teaching activities where these computerized means have to be applied, we try to motivate the students in order to make them aware of the importance of the right use of the language. The final purpose is that they are able to solve their linguistic doubts on their own.

PARAULES CLAU

Aprenentatge de la llengua, recursos informàtics, correcció lingüística.

ÀMBIT GENERAL D'INTERÈS DE LA INNOVACIÓ

Considerem que aquest treball pot ser adequat per a qualsevol usuari interessat en el coneixement dels recursos electrònics disponibles per aconseguir l'ús correcte de la llengua.

DESENVOLUPAMENT

1. Objectius

El propòsit d'aquesta comunicació és mostrar els recursos existents per a l'ús correcte de la llengua espanyola, exposar la seva aplicació a un cas pràctic com és, per exemple, l'anàlisi de neologismes, i presentar els resultats obtinguts quan aquesta nova metodologia ha estat posada en pràctica a l'aula.

2. Descripció del treball

Una de les competències transversals que ha d'assolir l'alumnat de qualsevol llicenciatura és el domini en l'ús de la llengua oral i escrita. Per aquest motiu, les assignatures de llengua, presents en titulacions que no pertanyen a l'àmbit filològic, esdevenen fonamentals a l'hora d'aconseguir que els estudiants acabin adquirint aquesta competència. En aquest sentit, l'assignatura Llengua Espanyola de la Llicenciatura d'Humanitats es converteix en una matèria cabdal per assolir aquest objectiu, i més si tenim en compte que es tracta d'una assignatura troncal i de primer curs.

Tanmateix, el fet que aquesta assignatura pertanyi al pla docent d'una llicenciatura immersa en el pla pilot d'adaptació a l'Espai Europeu d'Educació Superior fa que s'hagi hagut de replantejar la metodologia emprada en l'ensenyament de la llengua. Tenint en compte això, les eines informàtiques constitueixen un recurs que pot aconseguir que la correcció lingüística esdevingui més atractiva per a l'estudiant, a la vegada que el conscienciï de la seva necessitat. Per aquest motiu, a part dels continguts teòrics essencials i imprescindibles en qualsevol matèria, l'assignatura té una vessant molt pràctica on l'alumne ha de ser

capaç de resoldre problemes sobre la llengua de manera independent mitjançant una sèrie d'eines informàtiques.

3. Metodologia

Abans d'iniciar qualsevol tipus d'activitat pràctica, és necessari donar a conèixer als estudiants les eines informàtiques de què disposem per a l'ús correcte de la llengua. Podem fer referència a dos tipus de fonts: els diccionaris i els manuals d'estil.

Pel que fa a les obres lexicogràfiques disponibles, cal establir una distinció clara entre les que han estat elaborades per la Real Academia Española (i, per tant, són normatives) i les no acadèmiques. En el primer grup, hem d'incloure l'última edició del *Diccionario de la lengua española* (DRAE), de l'any 2001, i el *Diccionario panhispánico de dudas* (DPD), de l'any 2005, aquest últim el més actualitzat, com ens indica la cronologia. Tots dos diccionaris es poden consultar a la pàgina web de la RAE i el primer té, a més, una versió en CD-ROM. La cerca als diccionaris acadèmics és molt important per poder dir si la paraula està acceptada o no prenent com a punt de referència l'oficialitat que atorga aquesta Institució. En el segon grup, destaquem dos diccionaris en diferent suport: *Diccionario de uso del español* (DUE), de María Moliner, en CD-ROM, i el *Diccionario de uso del español actual* (CLAVE), accessible en CD-ROM i en línia.

Respecte dels manuals d'estil, hem d'esmentar com a significatius el *Libro de estilo de El País* (estudiantes.elpais.es/LibroEstilo/indice_estilos.htm) i el *Manual de español urgente* de la Agencia EFE (efe.com/esurgente/lenguas).

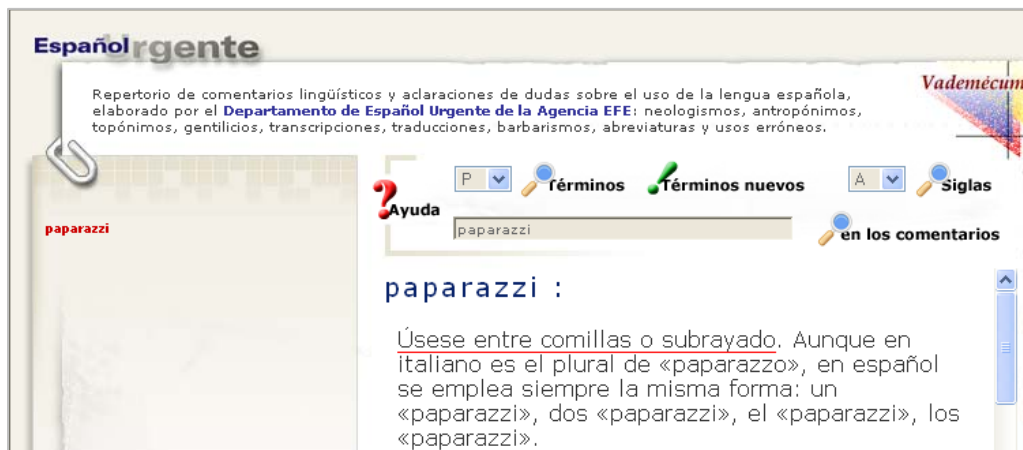
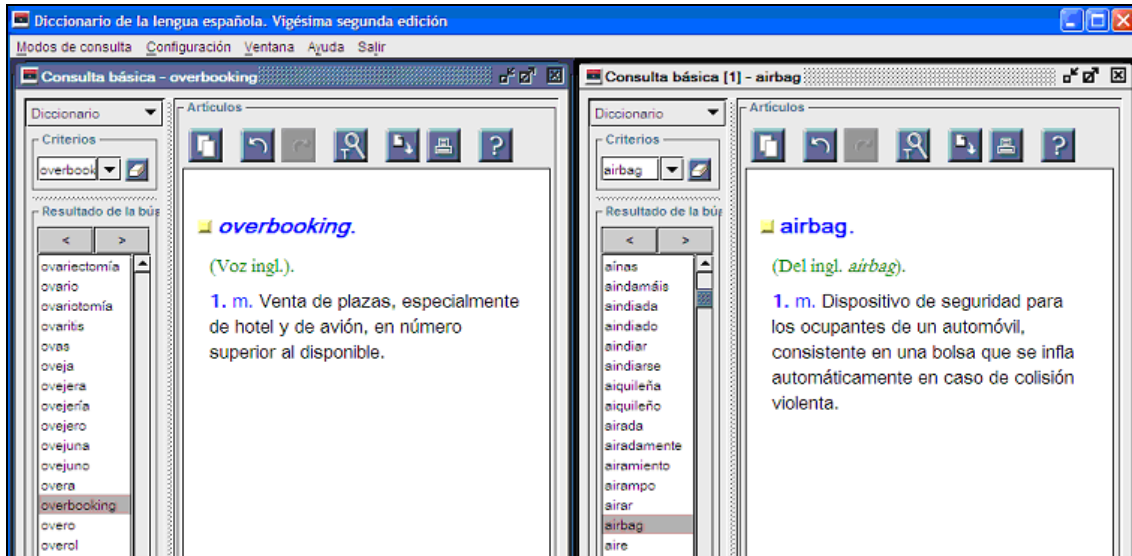
3.1. Explotació dels recursos

Un cop presentades les eines de consulta, és important saber treure'n profit per poder-les aplicar a qualsevol problema lingüístic. Hi ha una sèrie d'aspectes formals que cal tenir en compte a l'hora de consultar un diccionari o un manual d'estil, que estan relacionats amb l'estructura de l'obra i que, generalment, s'expliquen als preliminars.

El primer que s'ha de fer és comprovar si la paraula apareix o no a les fonts esmentades. Encara que aquest detall pugui semblar una obvietat, no se'n pot prescindir quan es treballa el lèxic de nova incorporació ja que, si no es troba enlloc, és possible concloure que es tracta d'una innovació molt recent, encara no recollida.

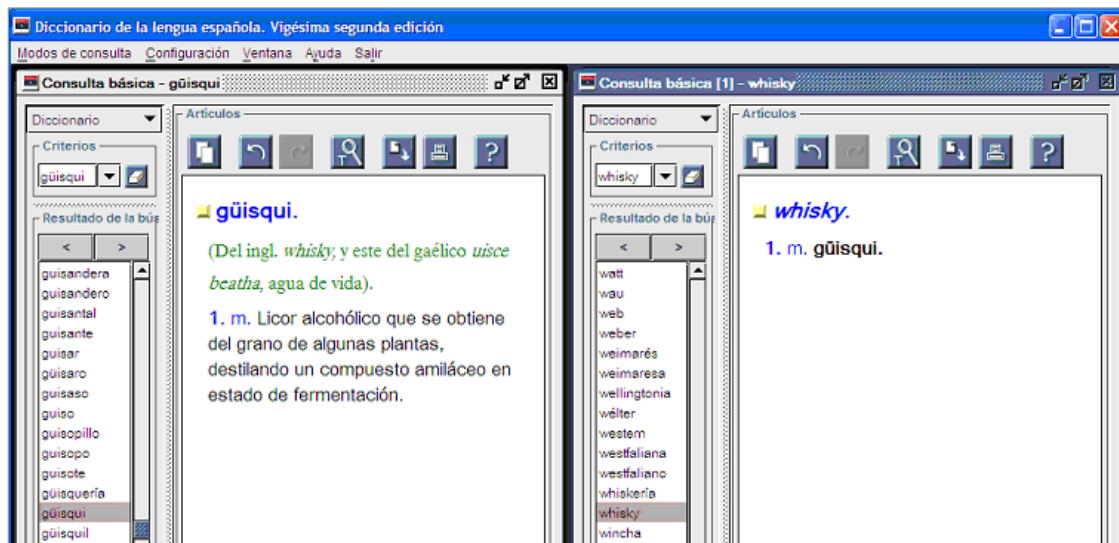
En el cas que aparegui el mot, una altra qüestió que cal tenir en compte és el format de la paraula cercada, ja que si apareix en cursiva vol dir que es tracta d'un estrangerisme i que, per tant, s'ha d'escriure així perquè encara no pertany a la llengua espanyola.

Per exemple, només observant si les paraules buscades estan o no en cursiva, és possible assenyalar que mots tan habituals com *overbooking*, *paparazzi*, *best seller* o *boom* apareixen entrats al diccionari acadèmic en cursiva i, per tant, s'han de considerar encara estrangerismes i no formes pròpies de l'espanyol. D'altra banda, altres termes, força freqüents també, com, per exemple, *airbag*, *píxel* o *web* no tenen aquest format i, per aquest motiu, es poden considerar paraules ja integrades a l'espanyol. Vegeu els següents exemples extrets del DRAE (2001) i del *Manual de español urgente*:

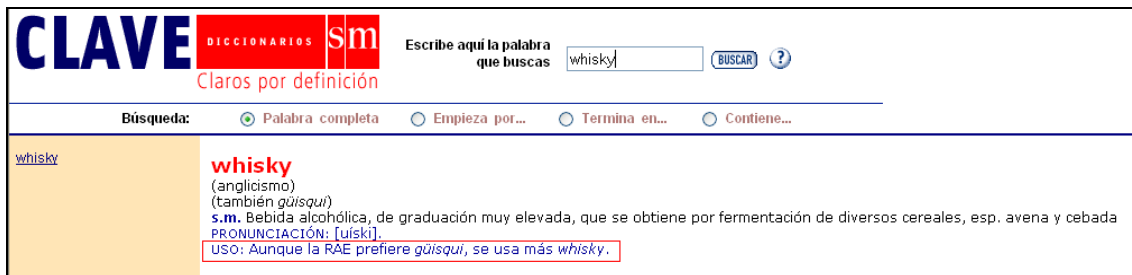

A vegades, els diccionaris ofereixen dues possibilitats en l'ús d'una determinada paraula. Normalment, sempre es prefereix una de les dues opcions. Per mostrar aquesta preferència, el diccionari pot presentar dues formes de lema i la primera és la que recomana (*fútbol* o *futbol*), o bé pot donar el significat sota la forma de la paraula recomanada, mentre que l'altra forma remet a la preferida. De la mateixa manera, aquesta també és la que rep les remissions de formes/variants sinònimes.

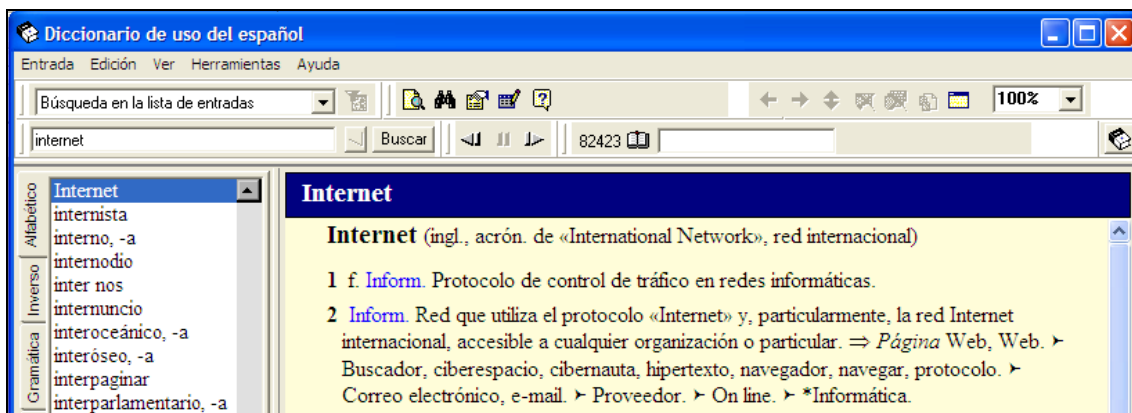
Per exemple, la paraula *güisqui* és la recomanada per la RAE, mentre que *whisky*, tot i que està acceptada, no és la que es prefereix, fet que es marca mitjançant la remissió a *güisqui*:

Tanmateix, s'ha de tenir present que hi ha diccionaris no acadèmics que fan referència al diccionari de la RAE perquè en aquest sentit les obres de l'Acadèmia són el model normatiu a seguir. Aquest és el cas del diccionari CLAVE:

De la mateixa manera, gràcies a la forma que té la paraula al diccionari, també podem saber qüestions relacionades amb l'ús de les majúscules. Per exemple, la paraula *Internet* apareix entrada al *DUE* amb la inicial en majúscula, per tant, podem deduir que aquest mot s'ha d'emprar amb majúscula inicial.

En aquest sentit, el DRAE (2001) té una marca exclusiva d'ortografia (*Ortogr.*) amb la qual s'indiquen qüestions d'ús no només relatives a les majúscules, sinó també a

l'accentuació dels mots i a problemes de grafies que puguin tenir. A més, el DPD fa referència explícita a aquest i a d'altres aspectes ortogràfics:

The screenshot shows the Real Academia Española website interface. At the top, it says 'REAL ACADEMIA ESPAÑOLA' and 'DICCIONARIO PANHISPÁNICO DE DUDAS - Primera edición (octubre 2005)'. Below this, there is a search bar with the text 'Escriba la palabra o tema objeto de su consulta*' and the word 'web' entered. A 'Consultar' button is next to it. To the right, it says 'Patrocinado por Telefonica'. Below the search bar, there is a note: '* Para obtener resultados, la palabra o tema buscados deben coincidir con el lema de alguno de los artículos contenidos en el diccionario, por lo que se recomienda seguir al máximo las orientaciones para la búsqueda.' Below this, there is a table of navigation links:

▶ Qué es el <i>Diccionario panhispánico de dudas</i>	▶ Qué contiene el <i>Diccionario panhispánico de dudas</i>	▶ Artículos temáticos
▶ Apéndices	▶ Glosario de términos lingüísticos	▶ Nómina de fuentes citadas
▶ Advertencias para el uso del diccionario	▶ Signos usados en el diccionario	▶ Abreviaturas usadas en el diccionario

Below the table, the entry for 'web' is shown:

web. 1. Voz tomada del inglés *web* ('red, malla'; pron. [guéb]), que se usa en español con los sentidos siguientes:

a) Como sustantivo femenino, escrito con mayúscula inicial, designa, por abreviación de la expresión inglesa *World Wide Web*, el servicio de Internet que permite acceder a la información que ofrece esta red mundial de comunicaciones: «*La Web constituye el mercado más grande del mundo*» (*NProvincia* [Arg.] 18.2.97). Con este sentido es preferible usar la palabra española *Red*, con mayúscula inicial por tratarse de una antonomasia (→ [MAYÚSCULAS, 4.27](#)): «*En la Red es fácil buscar, lo difícil es encontrar*» (*Mundo* [Esp.] 6.7.97).

També pot ser d'utilitat, tot i que no sempre hi apareix, la informació que segueix al lema i que sol anar entre parèntesi. Aquestes dades poden ajudar a conèixer la procedència de la paraula buscada o si s'ha format a partir d'un procés de formació de paraules. D'aquesta manera, es pot saber que la paraula *láser* és una sigla d'una expressió anglesa, com indica el DUE:

The screenshot shows the 'Diccionario de uso del español' interface. The search bar contains 'láser' and the 'Buscar' button is pressed. The results show a list of words on the left and the entry for 'láser' on the right:

láser

láser (sigla de la expresión inglesa «light amplified by stimulated emission of radiation», luz amplificada por emisión estimulada de radiación) m. Fis. Dispositivo que genera un haz de luz monocromático muy intenso, carente de dispersión, que puede dirigirse a mucha distancia con exactitud sin perder apenas intensidad. Se usa en cirugía, en telecomunicaciones, en la industria bélica, etc. © Fis. Este mismo haz. © Se usa mucho en aposición a «rayo» y a nombres de aparatos que funcionan con láser: 'Impresora láser'.

Finalment, és important destacar, sobretot en el cas dels neologismes, que quan es tracta d'una forma complexa (és a dir, una paraula composta de dos o més elements) aquesta apareix recollida al final de l'entrada del lema i sempre sota la paraula que fa de nucli d'aquesta formació. És a dir, si busquem una forma complexa com *página web*, no la trobarem tal qual al diccionari. Hem de cercar-la sota el seu nucli, és a dir, sota el mot *página* i al final d'aquesta entrada.

Un cop conegudes tant les eines existents per a l'ús correcte de la llengua com la forma d'explotar-les, l'estudiant ha de saber-les aplicar a un cas pràctic. Es tracta d'una activitat de curs que intenta reproduir un problema lingüístic que se li pot plantejar en un futur a l'estudiant: l'ús dels neologismes.

3.2. Aplicació dels recursos per a l'ús de la llengua

Una de les activitats de l'esmentada assignatura de Llengua Espanyola (Humanitats) que es proposa és l'elaboració d'un treball en grup sobre "Els neologismes en el lèxic periodístic". El seu objectiu és buscar un número concret de paraules de nova incorporació a la llengua castellana que es trobin a la premsa escrita per fer-ne una anàlisi normativa i lingüística mitjançant les fonts lexicogràfiques més actualitzades i els manuals més recents sobre norma i ús, que es poden consultar principalment en línia o per mitjà de recursos electrònics de fàcil accessibilitat. Es tracta d'una activitat que combina tant el discurs oral com l'escrit ja que, per una banda, cal que els estudiants l'exposin a l'aula el dia establert i, per l'altra, que entreguin els resultats obtinguts per escrit, seguint un esquema d'estructuració prèviament pautat. Es pretén, al mateix temps, que els alumnes adquireixin la suficient autonomia per poder resoldre de manera ràpida i eficient els possibles dubtes lèxics que els puguin sorgir en una situació concreta, en la qual es concedeixi molt poc temps per trobar una solució adequada com, per exemple, el context periodístic.

Volem dedicar la part pràctica d'aquesta comunicació a mostrar una possible anàlisi de diferents neologismes del castellà des del punt de vista normatiu (valoració de la seva acceptació), per la qual cosa ens servirem dels diferents tipus de fonts esmentades: acadèmiques (DRAE-2001 i DPD) i no acadèmiques (DUE i CLAVE), a més dels manuals d'estil de *El País* i de la Agencia EFE.

Un cop es comença el treball i ja s'ha recollit el nombre concret de neologismes que cal estudiar, és important comprovar, abans de res, si la Real Academia Española ha admès la seva incorporació al vocabulari d'aquesta llengua. Observem, per tant, què succeeix en els següents exemples:

- (1) a. *CD / CD-ROM / cederrón*: DRAE. Forma preferent i recomanada: sigla *CD-ROM*. *CD-ROM* y *cederrón* presentats com a termes exclusivament informàtics.
CD / CD-ROM / cederrón: DPD. Igual que el DRAE. Com a novetat, fa referència a la creació del substantiu *cedé*, però només l'exemplifica com a terme musical.
- b. *hippie / hippy*: DRAE. Forma preferent i recomanada: *hippie*.
hippie / hippy / jipi: DPD. Forma preferent i recomanada: *jipi*.
- c. *piercing / pirsin*: paraules no incloses al DRAE.
piercing / pirsin: DPD. Forma preferent i recomanada: *pirsin*.
- d. *jean / yin*: paraules no incloses al DRAE.
jean / yin: DPD. Inclosos només amb remissió a la segona acceptió de *vaquero*, que correspon a la 'peça de roba'. Preferència, per tant, per aquesta equivalència.
- e. *fast food*: construcció sintagmàtica no inclosa al DRAE.
fast food: construcció sintagmàtica inclosa al DPD, on es precisa que no és acceptable per al castellà. S'indica que, en el seu lloc, cal utilitzar construccions equivalents pròpies d'aquesta llengua, en funció de l'acceptió a la qual fagin referència i de la zona geogràfica en la qual s'utilitzin.
- f. *freaky / friki / friqui*: paraules no incloses al DRAE ni al DPD.

Tant si el neologisme apareix o no en aquestes obres lexicogràfiques acadèmiques, cal procedir a la consulta d'altres fonts "no oficials" (diccionaris i manuals d'estil), sigui per confrontar diferents opinions, sigui per trobar dades concretes sobre el terme en qüestió o, dit d'una altra manera, per localitzar algun indici d'acceptació.

Dels diccionaris DUE i CLAVE, se'n desprèn el següent:

- (2) a. *CD / CD-ROM*: DUE. CD-ROM: terme informàtic. CD no presentat com a terme informàtic.
CD / CD-ROM / cederrón: CLAVE. *Cederrón* remet a CD-ROM. CD-ROM no està registrat al diccionari. CD remet a *disco compacto*, sense presentar-lo com a terme informàtic. Informació insuficient.
- b. *hippie / hippy*: DUE. Forma preferent i recomanada: *hippy*.
hippie / hippy: CLAVE. Forma preferent i recomanada: *hippy*.
- c. *piercing*: DUE. Única forma recollida.
piercing: CLAVE. Única forma recollida.
- d. *jeans*: DUE. Només es recull la forma en plural amb el significat concret de 'pantalones vaqueros'. En aquest cas, per tant, es presenta com a acceptada.
jean: CLAVE. Paraula inclosa només amb remissió a la segona accepció de *vaquero*, que correspon a la 'peça de roba'. Preferència, per tant, per aquesta equivalència.
- e. *fast food*: construcció sintagmàtica no inclosa al DUE.
fast food: CLAVE. Remet a l'equivalència *comida rápida*, considerada, per tant, com a preferent.
- f. *freaky / friki / friqui*: paraules no incloses al DUE. Es recull, però, la forma *freak*, amb la següent definició: 'se aplica a la persona considerada rara, de aspecto descuidado, que lleva una vida poco convencional'.
freaky / friki / friqui: paraules no incloses al CLAVE. Es recull, però, la forma *freak*, amb la següent definició: 'referido esp. a una persona, que lleva un tipo de vida diferente a lo habitual y generalmente considerada como extravagante, con sus propios valores, su propia cultura y su propia música'.

La informació que aporten els manuals d'estil dels diaris és diferent de la que es pot trobar en un diccionari tradicional. Es tracta d'un recull de normes d'edició entre les quals, pel que a nosaltres ens interessa, se n'inclouen de normativa, dirigides específicament als periodistes que escriuen pel mitjà de comunicació en qüestió. Així doncs, es registra tot allò que cal escriure o pronunciar d'una determinada manera pel públic receptor perquè sigui capaç de comprendre la informació que es vol transmetre. En aquest sentit, són més propers a la immediatesa del canvi lingüístic. Als manuals d'estil de *El País* i de la *Agencia EFE* trobem el següent pels exemples que estem analitzant:

- (3) a. *CD-ROM*: *El País*. Única forma recollida. S'indica que és d'ús general i que, per tant, no necessita més explicació quan s'utilitza.
cederrón: *Agencia EFE*. Única forma recollida per la qual s'indica que es pot utilitzar en lloc de les sigles *CD-ROM*.
- b. *hippy*: *El País*. Única forma recollida. S'indica que cal escriure-la en cursiva, la qual cosa ens indica que se segueix considerant neologisme, més proper a l'estrangerisme que a paraula integrada en la llengua

castellana, en aquest cas.

hippie / hippy: *Agència EFE*. S'indica que totes dues paraules ja estan recollides al DRAE (2001) en cursiva. Es dona a entendre, per tant, que es poden utilitzar, però encara amb l'indicatiu formal de neologisme, més proper a estrangerisme, que a paraula integrada en la llengua.

c. *piercing / pirsin*: paraules no incloses al manual d'estil de *El País*.

piercing / pirsin: paraules no incloses al vademécum de la *Agència EFE*.

d. *jeans*: *El País*. Només es recull la forma en plural, tot i que prefereixen i recomanen les equivalències *vaqueros* o *tejanos*.

jean / yin: paraules no incloses al vademécum de la *Agència EFE*.

e. *fast food*: construcció sintagmàtica no inclosa a *El País*.

fast food: construcció sintagmàtica no inclosa al vademécum de la *Agència EFE*.

f. *freaky / friki / friqui*: paraules no incloses a *El País*. Es recull, però, la forma *freak*, amb la següent explicació: 'individuo que utiliza generalmente un tipo determinado de droga, lo que acaba por darle características comunes. No debe emplearse. No hay que confundirlo con adicto ni con pasota'.

freaky / friki / friqui: paraules no incloses al vademécum de la *Agència EFE*.

Quan ja s'han recollit totes les dades de les diferents fonts, cal fer-ne una valoració. Pels neologismes seleccionats, podem concloure el següent:

- L'Acadèmia, el CLAVE i l'*Agència EFE* ja proposen *cederrón* com a forma acceptada i adaptada.
- El DPD ja proposa *jipi* com a forma acceptada i adaptada. La resta de fonts només recullen *hippy*.
- El DPD ja proposa *pirsin* com a forma acceptada i adaptada. La resta de fonts no acadèmiques només recullen *piercing*. Aquest neologisme no està recollit als manuals d'estil consultats.
- El DPD (*jean* i *yin*), el CLAVE (*jean*) i *El País* (*jeans*) prefereixen i recomanen l'ús de la forma equivalent *vaquero(s)*. El DUE accepta *jeans*.
- Construcció sintagmàtica no acceptada per l'Acadèmia ni pel CLAVE. La resta de fonts no la recullen.
- Cap de les fonts consultades té registrada alguna de les formes d'aquest últim neologisme tot i que comença a ser comú en l'ús oral de la llengua espanyola. És un exemple d'incorporació lèxica recent.

4. Resultats

Una vegada finalitzat el curs, els resultats obtinguts han estat força positius. Considerem que l'activitat proposada ha complert els objectius que ens havíem proposat inicialment. Per una banda, l'alumnat ha conegut les fonts més importats per a l'ús correcte de la llengua i, el fet que aquestes ja es puguin consultar en suport electrònic o bé a través de la xarxa, les ha convertit en més atractives. En realitat, els estudiants han comentat que desconeixien l'existència de molts d'aquests recursos i que, a més, l'únic ús que en feien del diccionari era la cerca del significat de la paraula. Per tant, gràcies a aquesta activitat, han pogut descobrir tant la varietat de recursos disponibles com que aquestes eines també els poden ajudar a resoldre problemes d'ús lingüístic. D'aquesta manera, pensem que

L'alumnat ha adquirit certa autonomia com a parlant de la llengua, sobretot des del punt de vista de la correcció.

Per l'altra, també considerem que aquesta activitat ha ajudat a l'estudiant a prendre consciència que l'ús de la llengua presenta, sovint, molts problemes i que no són fàcils de solucionar, tot i que els diccionaris proven de fer-ho. Amb aquesta activitat, se n'adonen que la norma moltes vegades no pot reflectir l'immediatesa dels canvis que es produeixen en l'ús de la llengua.

Finalment, també s'ha intentat potenciar tant l'expressió oral com l'escripta a partir de la forma de presentació de l'activitat (exposició oral i treball escrit). Les exposicions realitzades a l'aula han posat en evidència la falta de costum que existeix entre els estudiants de parlar i expressar-se en públic. Pel que fa al text escrit, en alguns casos ens hem trobat que no han explotat tots els recursos o no li han tret tot el profit al neologisme seleccionat.

CONCLUSIONS

Com a conclusió, podem afirmar que aquesta activitat resulta enriquidora per a l'estudiant. No només fa prendre consciència de la importància que té la llengua (hem de recordar que es tracta d'una assignatura de la llicenciatura d'Humanitats), sinó que a més pot ajudar en el desenvolupament d'altres assignatures no relacionades estrictament amb la llengua, però on l'expressió oral i escrita ha de ser el canal de transmissió dels continguts. Per tant, considerem que, en aquest sentit, activitats com aquesta garanteixen la transversalitat de la competència "dominar l'ús de la llengua tant en l'àmbit escrit com oral".

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

CLAVE = MALDONADO GONZÁLEZ, Concepción [dir.] (2002): *CLAVE. Diccionario de uso del español actual*, Madrid, Ediciones SM. [Edició en CD-ROM]

DRAE (2001) = REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (2001): *Diccionario de la lengua española*, 22ª edició, Madrid, Espasa Calpe. [Edició en CD-ROM i disponible a <http://www.rae.es>]

DPD = REAL ACADEMIA ESPAÑOLA i ASOCIACIÓN DE ACADEMIAS DE LA LENGUA ESPAÑOLA (2005): *Diccionario panhispánico de dudas*, Madrid, Santillana. [Disponible a <http://www.rae.es>]

DUE (1998) = MOLINER, María (1998): *Diccionario de uso del español*, 2ª edició, Madrid, Gredos. [Edició en CD-ROM]

ENLLAÇOS D'INTERÈS

<http://www.rae.es>

http://estudiantes.elpais.es/LibroEstilo/indice_estilos.htm

<http://efe.com/esurgente/lenguas>

<http://clave.librosvivos.net/>